

Gołuchów - sprawozdanie z wycieczki

24 maja 2016 roku

Gołuchów to miejscowość położona 11 km na północny zachód od Kalisza. Jest to, mało Warszawiakom znany, największy w Wielkopolsce zespół zamkowo-parkowy, dawna rezydencja magnacka Jana hrabiego Działyńskiego (1829-1880) i jego żony księżniczki Izabeli z Czartoryskich hrabiny Działyńskiej (1830-1899).

Zabytki Gołuchowa mają obecnie dwóch gospodarzy: Zamek książąt Czartoryskich w Gołuchowie jest (od 1951 roku) oddziałem Muzeum narodowego w Poznaniu.

Pozostałe zabytkowe obiekty wraz z 200-hektarowym terenem są Ośrodkiem Kultury Leśnej – jednostką organizacyjną Lasów Państwowych.

W skład Ośrodka wchodzi Muzeum Leśnictwa funkcjonujące w obiektach: Oficyna (mały pałac przebudowany przez Działyńskich w 1874 roku) – Powozownia, Owczarnia, Dybul (dawna stajnia), Chałupa – Leśniczówka, Park – Arboretum, Pokazowa Zagroda Zwierząt.

Zamek to późnorenansowy dwór obronny wzniesiony około 1560 roku, rozbudowany przez Leszczyńskich na początku XVII wieku. W latach 1872-1875 staraniem hrabiny Izabeli z Czartoryskich Działyńskiej przebudowany z przeznaczeniem na prywatne muzeum. Pierwowzorem realizacji architektonicznej były zamki królewskie nad Loarą – XVI wieczne budowle francuskiego renesansu. W odbudowanym zamku Hrabina umieściła gromadzone przez lata, przez siebie i małżonka kolekcje: jeden z najcenniejszych na świecie prywatnych zbiorów ceramiki antycznej – wazy greckie, rzeźby, malarstwo i tkaniny przywożone do Gołuchowa z antykwariatów całej Europy.

Zamek książąt Czartoryskich w Gołuchowie

Dzięki tym zbiorom zamek w Gołuchowie obok muzeum Czartoryskich w Krakowie (ufundowany przez brata Izabeli – Władysława) stał się jednym z najbardziej znanych muzeów polskich do II wojny światowej.

W 1893 roku hrabina Izabela powołała Ordynację Głuchowska Książąt Czartoryskich, co miało zabezpieczyć zgromadzone przez nią zbiory przed rozproszeniem.

Izabela zmarła w 1899 roku i pochowana została w Głuchowie, w przebudowanej w tym celu kaplicy znajdującej się na terenie parku, blisko zamku.

Mauzoleum Izabelli z Czartoryskich Działyńskiej

Prywatne muzeum funkcjonowało do września 1939 roku. W czasie wojny zbiory zostały wywiezione przez hitlerowców, wiele zginęło. Małą część ocalałych elementów zbiorów udało się odzyskać w 1956 roku z byłego związku Radzieckiego. Muzeum Narodowe w Poznaniu przeprowadziło dwukrotnie kompleksowe prace konserwatorskie oraz wyposażyło sale zamkowe we własne zbiory, między innymi wspaniałe gobeliny, renesansowe malarstwo europejskie, rzadkie okazy mebli, kolekcję rzemiosła artystycznego. Specjalnie dla zamku zostały wykonane nowe tkaniny dekoracyjne dla obicia ścian, tkaniny o wzorach dostosowanych do stylu XIX zamku.

Zwiedzanie Gołuchowa rozpoczęliśmy w Muzeum Leśnictwa z przewodnikiem. W starannie odrestaurowanych przez Lasy Państwowe obiektach Ośrodka Kultury Leśnej zwiedzaliśmy wystawy: „Dzieje Leśnictwa w Polsce”, „Kulturotwórcza rola lasu”, „Ochrona lasu”, „Spotkanie z lasem” i „Technika leśna”.

Powozownia (1854) - niegdyś pełniła funkcję stajni dla koni oraz wozowni - obecnie mieści się tu Muzeum Leśnictwa

Zabytkowe księgi drzewne

Z wystaw szczególnie interesująca jest prezentowana w Owczarni „Technika leśna” pokazująca liczne maszyny i urządzenia stosowane w wielu dziedzinach gospodarki leśnej, takich jak: ochrona, hodowla, użytkowanie i urządzenie lasu.

Szczególne wrażenie robi obiekt muzealny Oficyna zwany „małym pałacem”, który na wystrój i wyposażenie większości sal nawiązujące do epoki Izabeli i Jana Działyńskich.

„Oficyna” obecnie Muzeum Leśnictwa

Witraż w oknie oficyny

W przerwie obiadowej zostaliśmy nakarmieni w restauracji „Muzealna” (w obrębie obiektu Oficyna). Restauracja jest ozdobiona licznymi „muzealnymi” eksponatami ptaków i zwierzaków.

Uczestnicy naszej wycieczki w Gołuchowskim parku

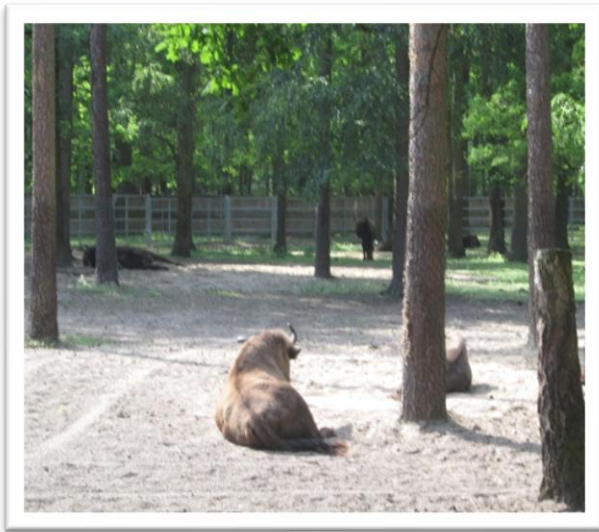
Po południu udaliśmy się, przez park, do zamku. W ramach zwiedzania Pani przewodniczka opowiedziała nam historię zamku.

Zwracała uwagę na renesansowe elementy wystroju architektonicznego: większa część rzeźb zdobiących dziedziniec to oryginały renesansowe francuskie i włoskie, importowane marmurowe kominki, rzeźbione „Wielkie Schody” klatki schodowej, rzeźbiony (w sali królewskiej) strop z wizerunkami królów polskich. Z dawnego wyposażenia zamku prezentowane są: część odzyskanego zbioru waz antycznych, obrazy malarzy polskich i zachodnioeuropejskich oraz niektóre meble z dawnej kolekcji.

Dziedziniec zamku z zachowanymi krużgankami

Po zwiedzeniu zamku poszliśmy spacerem przez park do Pokazowej Zagrody Zwierząt, gdzie hodowane są na blisko 20 ha żubry, dziki, daniele i koniki polskie.

Zagroda żubrów

Pawie spacerujące w parku

Park-Arboretum to ponad 160 ha pięknej zieleni. Założony był przez hrabinę Izabelę Czartoryską w latach 1876-1899. Obejmuje blisko 600 gatunków drzew i krzewów, szczególnie okazy dendrologiczne, 262 drzewa o wymiarach pomnikowych. Hrabina widać bardzo park lubiła, skoro chciała być w nim pochowana.

Arboretum - „żywe muzeum drzew”

Zamek w Gołuchowie to wyjątkowo piękny i cenny zabytek, a dzięki otoczeniu pięknym parkiem oraz sąsiadującemu Muzeum Leśnictwa stanowi obiekt zasługujący na więcej niż kilka godzin zwiedzania. Wycieczka była zachwycająca.

Opracowanie: Tekst: Magdalena Madler

Zdjęcia: Elżbieta Milewska